ANG Bayan
Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Edisyong Bisaya
Bolyum LVI Ihap 15
Agosto 7, 2025
www.philippinerevolution.nu

EDITORYAL

Nangalisngaw ang kadunot sa burukrata-kapitalismo ilalum ni Marcos

Ang pagdiskaril sa pagtaral sa kasong *impeachment* batok kang Sara Duterte usa ka dayag nga pagbusal sa kusog nga singgit sa katawhan aron panubagon siya sa anomalusong paggamit sa gatusan ka milyong pisong pondo sa katawhan ug uban pang grabeng kaso sa korapsyon ug pag-abuso sa gahum.

Nagdesisyon ang tibuok Korte Suprema ug mayorya sa Senado, lakip ang mayorya sa mga kaabin ni Marcos, sukwahi sa pangayo sa katawhan nga panubagon ug silutan ang mga korap nga upisyal ug nagaabuso sa mga sikretong pondo sa reaksyunaryong gubyerno.

Sa maong lakang, nagpatigbabaw ang impluwensya ug interes sa lain-laing burukrata-kapitalistang paksyon sa pulitika. Gisalamin sa pagbasura sa *impeachment* ang nagkagrabeng pulitikanhong maniobra ug panagbangi, ug kunsabuhay ug akomodasyon sa nagkalain-laing paksyon sa nagharing hut-ong.

Kini ang labing bag-o sa pipila na ka beses nga lantugiay tali sa mga Marcos ug Duterte. Ang maong lalum nga bangi sa pinakadunot nga pasista ug korap nga paksyon, lakip na ang lain-laing paksyon sa mga reaksyunaryong nagharing hut-ong, sigurado nga moulbo pa sa lain-laing porma ug pamaagi, ilabina nga nakadungaw na silang tanan sa eleksyong 2028.

Sa gihimong pagsirku-sirko ug pagduladula sa kaugalingong balaod ug mga proseso sa reaksyunaryong gubyerno, gipugngan sa Korte Suprema ug Senado ang pangayo sa katawhan nga panubagon si Sara Duterte sa korapsyon. Matinguhaon ang katawhan sa higayon nga masuta sa publiko ang gihimo niyang pag-usik-usik sa ₱612.5 milyon isip bise presidente ug kanhi kalihim sa Department of Education. Apan labaw dinhi, gipaabot nila ang pagtaral aron mabutyag ug mabisto ang dagan sa korapsyon sa tibuok nagharing reaksyunaryong gubyerno.

Sayod ang katawhang Pilipino nga ang pagwaldas ni Duterte sa pondo sa katawhan salamin lamang sa mas grabe ug mas dunot nga korapsyon sa tibuok nagharing reaksyunaryong gubyerno. Ang panawagan nga panubagon ug silutan siya kabahin lamang sa singgit aron silutan ang tanang upisyal nga nagpakatagbaw sa gahum.

Ang grabeng kaso sa korapsyon ug pagpangawat sa gubyerno panahon sa iyang amahan nga si Rodrigo Duterte, karon gilabwan pa sa dayag nga pagpangawat ilalum ni Ferdinand Marcos Jr—ang kasamtangang hari sa mga kawatan sa gubyerno. Ang kanhing binilyong pisong gibulsa ni Duterte nalabwan sa gatusan ka bilyong gihakop ni Marcos pinaagi sa Maharlika Investment Fund, "confidential and intelligence funds," walag too nga proyektong imprastruktura ug nabawi nang kinawat nga bahandi sa iyang pamilya.

Hilabihang nag-antus ang katawhan sa grabeng korapsyon sa pinakataas nga upisyal sa gubyerno. Lakip sa resulta niini ang bag-o lang nasinati nga malukpanong pagbaha, sobrang pagmahal sa presyo sa bugas ug mga

palaliton, nagkadakung singil sa dunot nga mga serbisyong publiko, pagbalibad sa estado nga imando ang umento sa suhulan, pagpangilog ug kumbersyon sa gamit sa yuta, pagbaha sa imported nga produkto, pagguba sa kinaiyahan, kawalay suporta sa mga biktima sa katalagman, lakip na ang grabeng pagpanglimbong sa eleksyon, grabeng paglapas sa tawhanong katungod ug pasistang kabangis.

Kakunsabo o kasosyo nila ang dagkung negosyante ug mga langyawng kapitalista ug mga bangko nga natanyagan sa mga kontrata sa gubyerno. Nakadawat sila og mga kikbak ug suhol, ug uban pang benepisyo gikan sa ilang gahum o impluwensya. Gamit sa mga burukrata-kapitalista ang ilang gahum aron paburan ang ilang interes, ug interes sa ilang mga paryente, higala o alyado.

Giaprubahan ug gipatuman nila ang mga balaod o programa nga pabor sa mga langyawng dakung kapitalista nga mamuhunan. Paborito sa rehimeng Marcos, bisan sa mga miaging burukrata-kapitalistang rehimen, ang mga proyektong pangimprastruktura—mga kalsada, tulay, ug mga "flood control projects" kung asa dili moubos sa 10% sa balor sa proyekto ang ilang gakabulsa.

Sa pamulong ni Marcos sa Kongreso ning bag-o, nagpakaaroningnon siyang nasuko sa mga palpak nga proyektong kontra-baha, aron makalikay sa pagpaningil sa katawhan. Ang tinuod, matag usa dinhi iyang girepaso aron masigurong walay proyektong dili motampo sa labaw pang pagpadaku sa iyang kinawat. Nasuko si Marcos sa mga nagsal-ot sa badyet og mga proyekto nga wala pa nasiguro ang makuhang porsyento.

Atubangan niini, labaw nga determinado sa katawhang Pilipino nga singlon ug panubagon ang mga burukrata-kapitalistang nangdaugdaug ug nagpahimulos kanila. Taliwala sa dili masulbad nga krisis sa ekonomiya sa nagharing sistema sa Pilipinas, labaw nga nahimong dayag, hakog ug walay renda ang paggamit nila sa gahum aron magpakatagbaw, samtang labaw nga nagkabug-at ang ginahamtang nga buwis ug singil sa abaga sa katawhan. Nagkadaku ang utang sa Pilipinas nga ginapapas-an sa katawhan.

Unsaman ang gigamit nga rasong ligal, ang gihimong pagsagang sa Korte Suprema ug Senado kang Sara Duterte batok sa impeachment, sa pinaka-esensya, pagpanalipud sa burukrata-kapitalismo ug sa tibuok nagnana nga sistemang semikolonyal ug semipyudal. Labaw niining ginapadilaab ang tinguha sa katawhan nga tapuson ang nagharing sistema nga gitukod sa pundasyon sa korapsyon ug pagpakatagbaw sa pipila sa bahandi. Labaw nga mituhop ang nangalisngaw nga baho sa dunot nga nagharing sistema.

Sa pagbasura sa impeachment, gitukmod sa rehimeng Marcos ug sa tanan niyang alipures ang mga sektor ug grupong kanhing naghilum ug anaa lang sa kilid nga motingog ug magpakabana sa pagsukol sa katawhan. Naawhag nga magpadayag ang daghang tawong-simbahan, abugado, mga magtutudlo, duktor, nars, gagmayng propesyunal ug uban pa, aron ipadangat ang ilang reklamo batok sa korapsyon ug abuso sa gahum. Ilambigit ug isumpay ang ilang tingog sa mas kusog nga singgit ug pakigbisog sa mga batakan ug demokratikong hut-ong alang sa makabuhi nga suhulan, pagpaubos sa presyo sa mga palaliton ug singil sa serbisyo, tinuod nga reporma sa yuta, regular nga trabaho, katungod sa pangisdaan, libreng serbisyong pabalay, igong badyet sa edukasyon ug uban pa.

Samtang ginapakusog ang nagkahiusang tingog sa katawhan aron batukan ang pagdiskaril sa pagtaral kang Sara Duterte, kinahanglang ipalanog ang singgit sa katawhang Pilipino batok sa imperyalismo, pyudalismo ug burukrata-kapitalismo—ang tulo ka ungo nga mibalikos ug hinay-hinay nga mipatay sa katawhan.

Samtang nagamartsa sa kalsada aron ipadayag ang pinakakusog nga protesta, kinahanglang baktason ang dalan padulong sa kabanikanhan aron palapdon ug pakusgon ang armadong pagsukol sa Bagong Hukbong Bayan. Pinaagi lamang sa rebolusyonaryong pakigbisog, hingpit nga mabungkag ang dunot nga sistema ug maangkon ang tinuod nga demokrasya sa katawhan. AB

ANG Bayan

Bolyum LVI Ihap 15 | Agosto 7, 2025

Ang Ang Bayan ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles. Nagadawat ang Ang Bayan og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.

Unod

Editoryal: Nangalisngaw nga kadunot sa burukratang kapitalismo ilalum ni Marcos 1
Ika-4 nga SONA ni Marcos Jr 3
Wala na kunoy grupong gerilya? 4
7 ka sundalo ng 8th IB, patay sa engkwentro 4
Impeachment trial ni Duterte, gipatay sa Senado 5
Tigum ni Trump ug Marcos Jr 5
Pagpamomba, pagpatay ug pagpamig-ot 6
Pang-abuso sa mga Pilipinong migrante 6
Delubyo sa Cavite, dala ni Marcos 7
Sa mubong pagkasulti 8
Proseso sa pagbungkag sa BIAF, gihunong 9
PENCAS ug SFLMA 10

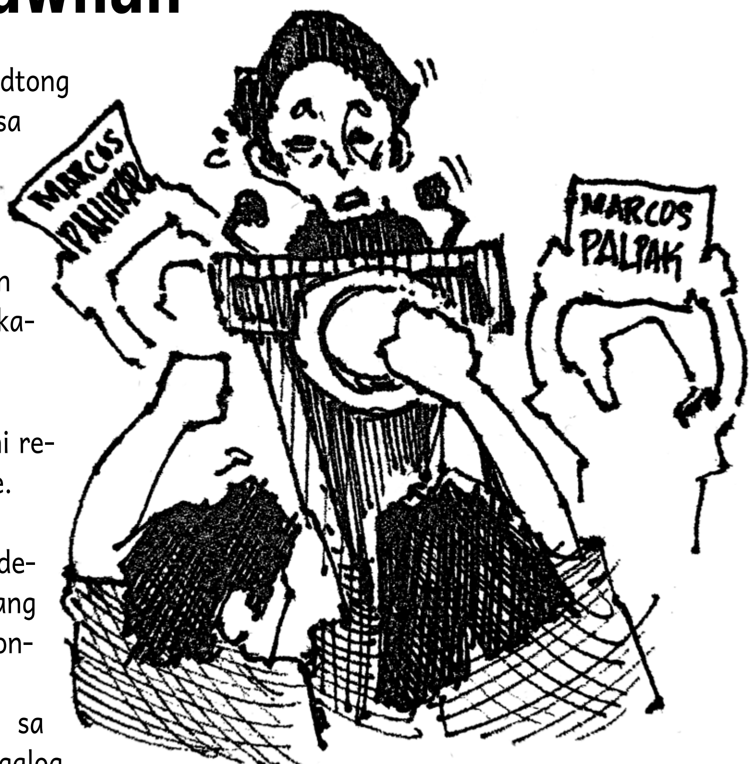
Ang Ang Bayan ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas

ang.bayan@cpp.ph

Sa ika-4 nga SONA

Ang papet, pasista ug korap nga rehimeng Marcos, gisingil sa katawhan

Liboan ka Pilipino ang midagsang sa kadalanan niadtong Hulyo 28 sa Metro Manila ug mga prubinsya, bisan sa gawas sa nasud, aron ibutyag ang tinuod nga kahimtang sa katawhan ilalum sa tulo ka tuig nga pagpangulo sa rehimeng Marcos. Ang mga demonstrasyon, nga ginahimo matag tuig isip tubag sa State of the Nation Address (SONA) sa presidente nga naglingkod, gitawag karong tuiga nga SONA sa Pagpaningil.

Nagmartsa ang nagkalain-laing sektor ug grupo sa Commonwealth Avenue, Quezon City padulong sa House of Representatives sa Batasan Hills nga gipangulohan sa Bagong Alyansang Makabayan (Bayan). Sama sa nangagi, gipugngan sa liboan ka pulis ang martsa maong napugos ang mga grupo nga ilunsad ang programa pila ka kilometro ang gilay-on gikan sa Batasan.

Sumala sa Bayan, ang SONA sa Pagpaningil mao ang lehitimo ug demokratikong tubag sa katawhan batok sa pagpahimulos ug pagpangdaugdaug nga ginapatuman sa rehimeng US-Marcos.

Gihatagag duut sa demonstrasyon ang pagka-inutil sa rehimen sa pagtubag sa epekto sa bag-ong mga bagyo ug hanging habagat nga nagdala og kusog nga ulan ug pagbaha. Gisaway usab nila ang nagkalain-laing babag nga gipahamtang sa mga institusyon sa estado, sama sa Korte Suprema, nga nagdiskaril sa pagtaral sa kaso sa *impeachment* batok sa bise presidente nga si Sara Duterte.

Gikundena usab sa protesta ang labaw pang konsolidasyon sa pulitikanhong gahum sa rehimeng Marcos sa miaging mga tuig pinaagi sa paguyon sa mga dikta sa imperyalismong US sa ekonomiya, palisiyang panggawas, ug nasudnong seguridad. Gisaway usab nila ang nagpadayon nga mga malupigong palisiya sama sa Anti-Terrorism Law, National Task Force-Elcac, National Action Plan for Unity, Peace and Development, ug bisan ang "gubat sa droga" sa kanhi rehimeng Duterte.

Misalmot usab sa demonstrasyon ang mga nasudnon-demokratikong grupo gikan sa Southern Tagalog ug Central Luzon.

Sa wala pa ang mismong adlaw sa SONA, nagpahigayon ang mga organisasyon og protesta sa nagkalain-laing ahensya sa rehimeng Marcos aron singlon ug panubagon sa ilang pagpasagad ug dunot nga serbisyo.

Halos 1,000 katawo usab ang misalmot sa protesta sa Iloilo City. Gikasa usab ang mga protesta sa Naga City sa Camarines Sur, Roxas City sa Capiz, Kalibo sa Aklan, Bacolod City, Cebu City, Tacloban City ug Davao City. Sa laing bahin, usa ka forum ang gipahigayon sa Baguio City niadtong Hulyo 27.

Sa gawas sa Pilipinas, nagpahigayon og mga demonstrasyon sa Hong Kong, South Korea, New Zealand, Australia, mga estado sa US, Canada, Netherlands, Germany ug United Kingdom. Kadaghanan sa mga aktibidad gipahigayon atubangan sa mga konsulado sa Pilipinas aron ipadayag sa gubyerno ang ilang mga reklamo.

Walay sulod nga SONA

Sama sa gilauman, walay sulod nga makahuluganong taho ug mga palisiya nga makapauswag sa kahimtang sa Pilipinas ang pamulong ni Marcos. Pulos pangpaanyag nga mga proyekto ang iyang gipangyawyaw, nanghinambog sa ₱20/kilong bugas nga ginabaligya sa pipila ka tindahan, ug uban pa.

Para sa katawhan, walay sulod ang deklarasyon ni Marcos batok sa korapsyon ilabina nga nagtunhay pa gihapon ang iyang binilyong pisong *confidential funds*. Lakip usab dinhi ang pagpugong niya sa pagpadayon sa kaso sa *impeachment* batok kang Duterte.

Peke nga gibatikos ni Marcos ang mga upisyal sa gubyerno tungod sa hinay nga pagpatuman sa mga proyekto para sa makontrol ang baha nga korapsyon ang hinungdan. Sa tinuod, labawng napuno sa korapsyon ang mga proyekto, si Marcos ang nag-unang katalagman tungod kay iyang gitugotan ang magun-ubong kwari, *dredging*, ug mga reklamasyon sa dagkung negosyo sa mga burukrata-kapitalista.

Walay sulod ang mga proyekto nga iyang giingon alang sa kahimsog, edukasyon, ug uban pang katilingbanong serbisyo. Daghang mahinungdanong isyu ang wala niya nalambigit sama sa dugang nga suhulan sa mga mamumuo, yuta para sa mga mag-uuma, ug uban pa. AB

Wala na kunoy grupong gerilya?

LAKIP SA MGA gipanghinambog ni Ferdinand Marcos Jr sa iyang SONA ang deklarasyon nga "wala nay grupong gerilya sa nasud." Usa kini ka dakung bakak ug pagpanglingla lamang ilabina nga nakalahutay ug nakahiagum sa lalum ug lapad nga suporta sa katawhan sa kabanikanhan ang Bagong Hukbong Bayan (BHB) ug rebolusyonaryong kalihukan.

Matud sa Partido Komunista ng Pilipinas (PKP), sugod niadtong 2017 dungan sa pagpatuman sa Armed Forces of the Philippines (AFP) sa bangis ug brutal nga kampanyang pagpukan, subli nang gipahapsay ug gideploy ang mga yunit gerilya sa BHB aron labaw pang palalumon ug palapdon ang pag-ugat niini sa katawhan. Padayon karon nagatunhay ang usa ka bag-ong henerasyon sa mga batang Pulang manggugubat gikan sa han-ay sa mga mamumuo, mag-uuma, ug intelektwal nga petiburges, ayon sa Partido.

Ginaasdang sa mga Pulang manggugubat sa BHB ang armadong rebolusyon nga may mas lig-ong determinasyon nga tumanon ang kalihukang pagtul-id nga gipanawagan sa Partido alang sa subling pagpakusog sa armadong pakigbisog sa kabanikanhan.

Gawas dinhi, dayag nga gisukwahi sa kaugalingong mga lakang ni Marcos ang iyang mga pamahayag nga wala nay grupong gerilya sa nasud. Atubangan sa balik-balik nga pag-anunsyo sa AFP nga magpokus na kini sa "eksternal nga depensa," mayorya pa gihapon sa mga batalyong pangkombat niini ang nakadeploy batok sa mga natarang gerilya sa BHB sa tibuok nasud. Gani, dili malimod bisan sa mga taho sa AFP ang gakabalita nga mga engkwentro sa mga yunit sa BHB sa mga prubinsya sa milabayng mga bulan.

Matud ni Marco Valbuena, *chief information officer* sa Partido, ang maong engrandeng deklarasyon ni Marcos mobusikad sa iyang nawong. Taliwala sa tanang gamhanang armas nga ginahatag sa US sa rehimeng Marcos pakyas ug mapakyas kining pugngan ang padayon nga subling paglambo ug paglapad sa BHB, nga pabiling lalum nga nakaugat sa katawhan.

"Tungod sa papet, pasista ug korap nga rehimeng Marcos, padayon nga tabunok ang yuta alang sa armadong pakigbisog," matud ni Valbuena.

Gawas dinhi, gisulti sa PKP nga ang deklarasyon ni Marcos daw deklarasyon sa pagpatay sa posibilidad sa pakignegosasyon pangkalinaw sa National Democratic Front of the Philippines (NDFP).

"Nagmagahi siya ug ang mga upisyal sa National Task Force (NTF)-Elcac nga mibalibad nga ilhon ug tubagon ang mga ugat sa armadong panagbangi," sumala kay Valbuena.

7 ka sundalo sa 8th IB, napatay sa engkwentro sa BHB-Bukidnon

GITAHO NIINING AGOSTO sa Bagong Hukbong Bayan-Bukidnon ang resulta sa engkwentro sa usa ka yunit niini ug mga elemento sa 8th IB sa Sityo Tubigon, Barangay Busdi, Malaybalay City, Bukidnon niadtong Hulyo 1. Nagresulta ang maong engkwentro sa pagkamatay sa dili moubos sa pito ka sundalo sa 8th IB.

Tungod sa nasinating kapildihan sa 8th IB, nagpabuto og kanyon ang yunit militar niadtong Hulyo 1 ug Hulyo 2 isip balos sa masang nagasuporta sa hukbo. Walay yunit sa BHB-Bukidnon ang naigo apan nagbunga kini og kahadlok sa mga komunidad sa mga mag-uuma ug Lumad sa lugar.

Upat ka bala sa kanyon ang unang gipabuto niadtong alas-12:30 sa hapon sa Hulyo 1.

Pagkaugma, subling nagpabuto og upat ka bala sa kanyon ang AFP niadtong alas-3 sa kaadlawon. Panahon sa pagpahulang sa mga sibilyang populasyon dihang nagpabuto og kanyon ang mga berdugo.

Pagtaral kang Sara Duterte sa kasong *impeachment*, gipatay sa Senado

HINGPIT NANG GIPATAY sa Senado ang pagtaral kang bise presidente Sara Duterte sa mga artikulo sa *impeachment* nga iyang giatubang tungod sa pagpangawat ug korapsyon. Niadtong Agosto 6, mibotar ang 19 nga senador aron i-"arkibo" ang kaso isip pagsunod kuno sa desisyon nga gipagawas sa Korte Suprema niadtong Hulyo 25.

Sa desisyon sa korte, gideklara niining "di konstitusyunal" ang pagka-*impeach* kang Duterte tungod kay gilapas sa House of Representatives ang kaugalingon niining proseso sa *impeachment*. Giingon sa korte nga gilapas ang "usa ka tuig nga palugit" ayha subling magpasaka og kasong *impeachment*. Malukpanong gibatikos ang maong desisyon, bisan sa mga kanhing hukum sa Korte Suprema. Matud nila, nagsal-ot kini og mga bag-ong lakang sa proseso sa *impeachment* nga wala sa konstitusyon ug adunay pagpanhinumbra sa nahimong lakang sa korte. Nanawagan silang hinanali nga repasuhon sa korte ang desisyon.

Aron batikuson ang desisyon sa Senado ug Korte Suprema, naglunsad og mga demonstrasyon ang mga grupo sa pagpanguna sa Bagong Alyansang Makabayan. Matag adlaw silang nagprotesta gikan Agosto 5-7, ug niadtong Hulyo 26 ug 29.

Samtang, nagsumite og sulat ang alyansang Tama Na sa Korte Suprema niadtong Agosto 5 nga gipirmahan sa kapin 100 ka indibidwal gikan sa mga sektor sa edukasyon, kabatan-onan, panglawas, ug simbahan. Panawagan nila nga maghimo og *oral argument* aron makuha sa korte ang mga bag-ong panig nga maghatag dalan sa pagbaligtad sa desisyon niini.

Tigum ni Trump ug Marcos Jr: Labawng pagtahan sa kagawasan ug kaugalingnan sa Pilipinas

Pipila ka adlaw ayha ang ika-upat nga State of the Nation Address ni Ferdinand Marcos Jr, gipatawag siya ni Donald Trump, presidente sa US, alang sa "negosasyon" niadtong Hulyo 20-22 mahitungod sa gidak-on sa taripa sa mga produkto gikan sa Pilipinas ug uban pang konsesyon sa ekonomiya ug militar. Sama sa masinugtanong tagasunod, gihalad ni Marcos sa iyang imperyalistang amo ang kagawasan ug kaugalingnan sa nasud.

Misugot si Marcos nga hingpit nga tangtangon ang mga taripa sa mga produktong Amerikano. Ginapagawas ni Marcos na ang pakanang "zero tariffs" usa ka "konsesyon" nga nakab-ot human "gipaubsan" ni Trump ang ipahamtang niining taripa sa mga eksport sa Pilipinas og 1%, gikan 20% ngadto sa 19%. Pugos usab nga ginapakaminusan sa rehimen ang epekto sa "zero tariffs" sa mga produktong pang-eksport sa Pilipinas ug nagingong anaa lamang sa $3-$6 bilyon ang mawalang kita sa Pilipinas gikan dinhi.

Ang tinuod, walay nakab-ot si Marcos sa pagpaubos sa taripa. Ayha napili si Trump sa iyang ikaduhang termino, anaa lamang kini sa 2%-3.6%. Gipatas-an ni Trump ang taripa sa tanang mga ginaeksport sa US ngadto sa 10% sa paglingkod sa pwesto. Niadtong Abril, gitakda niya sa 20% ang "tugbang nga taripa" sa mga mayor nga produkto sa agrikultura nga gina-eksport sa Pilipinas sa US sama sa lubi, mga prutas ug asukal. Sama sa nangagi, laip sa gipahamtangan sa gipataas nga taripa ang mga produktong sama sa semikonduktor, nga ginamanupaktura para sa mga kumpanyang Amerikano sa Pilipinas.

Sa pikas bahin, labaw nga giabli ni Marcos ang lokal nga ekonomiya sa paghan-ok og sobrang produkto gikan sa US sama sa mga kotse, soy, trigo ug parmasyutikal. Sa maong mga produkto pa lang, gibanabanang mawad-an na og hangtud ₱3.9 bilyong kita ang estado. Sa banabana sa Ibon Foundation, mamahimong mokabat og ₱31-₱35 bilyon kada tuig ang mawala nga kita sa Pilipinas kung ilakip ang uban pang mga eksport sa US sa nasud.

Ang Pilipinas ang pinakadakung han-ukanan sa US sa mga produkto niini sa agrikultura sa Southeast Asia ug ika-8 sa tibuok kalibutan. Lakip sa mga ginaeksport niini sa Pilipinas mao ang karne ug giprosesong utan, nga siguradong mobira paubos sa produksyon ug bili sa lokal nga produksyon. Samtang, ang pagbaha sa mga human-daang produkto labaw nga magpaubos sa kapasidad sa nasud nga magmanupaktura ug magprodyus alang sa kaugalingong panginahanglan.

Konsesyong militar

Dugang usab sa gisurender ni Marcos kay Trump ang kagawasan sa Pilipinas dihang iyang gihatagan og labaw pang mga insentiba ug konsesyon ang mga kumpanyang Amerikano aron magtukod og mga pabrika ug operasyon sa nasud. Pipila dinhi ang Cerberus, I Square Capital, KKR & Co ug Global Infrastructure Partners, mga kumpanyang nakatakdang mamuhunan sa paghimo og barko, lohistika ug enerhiya aron suportahan ang pagpalapad sa merkado ug presensyang militar sa US sa Pilipinas ug sa Asia. Nagsaad ang US nga magbubu og hangtud $3 bilyong pondo sa Pilipinas, apan para kini sa kumpanyang Amerikano nga mamuhunan sa gitawag og Luzon Economic Corridor.

Bisan sa wala pa ang pagbisita niadtong Hulyo, napuliki na si Marcos sa paghatag og dugang nga mga lokasyon aron mahimong base militar sa US. Pinakabag-o dinhi ang pag-abli niya sa kasadpang bahin sa baybay sa Davao Gulf (langkub ang Davao City, Davao del Sur ug Malalag Bay) aron tukuron ang "fuel depot" nga tipiganan sa 159 milyong litrong disel matag tuig para sa dagkung barkong iggugubat sa US. Dinhi mokuha og gasolina ang mga barko ug eroplanong iggugubat nga nakapondo sa mga dagat sa Sulu ug Celebes. Ang maong *fuel depot* panghulip sa mayor nga *depot* sa militar sa US sa Hawaii, nga permanenteng gisirado niadtong 2022 tungod sa hungaw niini nga mikontamina sa mainum nga tubig sa kasikbit nga mga komunidad.

Ayha niini, giabli na ni Marcos ang Subic alang sa pabrika sa bala, bomba ug uban pang amunisyon; ang mga isla sa Grande ug Chiquita nga duul sa baybay sa Subic para sa dugang nga baseng pangsarbeylans sa mga pwersang Amerikano; ug ang mayorya sa baybay ug kadagatan sa amihanang bahin sa Palawan, lakip ang Oyster Bay, isip base ug baraderohan sa mga barkong iggugubat sa US. AB

Pagpamomba, pagpamatay ug pagpamig-ot, walay hunong

Sukwahi sa gisulti ni Ferdinand Marcos Jr sa iyang ika-4 nga SONA nga "hapsay" ug "malinawon" na ang Pilipinas ug nga "wala nay grupong gerilya" sa nasud, walay hunong ang mga pagpamomba, pagpamatay ug pagpamig-ot sa mga pwersa sa militar ug pulis ngadto sa mga sibilyang komunidad ug nagasukol nga katawhan sa takuban sa kampanyang kontra-insurhensiya.

Pagpamomba. Kahadlok, troma ug kabalaka ang epekto sa pagpamomba ug pagpangistraping sa AFP sa mga sibilyang komunidad sa Northern Samar ug Quezon.

Pipila ka beses nga naghulog og bomba gikan sa ere ang 8th ID sa Barangay San Isidro, Las Navas, Northern Samar niadtong Hulyo 31, alas-2:30 sa kaadlawon. Ginasulti sa militar nga ginatarget sa maong pag-atake ang usa ka yunit sa hukbong bayan sa lugar, ingonman, grabe kining nakaapekto sa sibilyang populasyon. Human niini, gipailalum sa hamlet sa 8th ID ang Barangay San Isidro ug ang mga barangay nga nakapalibot dinhi lakip ang Barangay Imelda.

Sa Quezon, biktima sa pagpangistraping, pagpanganyon ug pagpamomba sa 16th IB ang Barangay Maguibuay, Tagkawayan niadtong Agosto 2. Duha ka helikopter ang nang-istraping aron kuno gukdon ang nakaengkwentrong usa ka yunit sa hukbong bayan niadtong tungura.

Pagpatay ug sulayng pagpatay. Gipusil-patay silang Rudolph Dela Cruz Espe ug Rico Gonzaga Malubay, mga tigpanalipud sa kinaiyahan ug katungod sa mga lumad, sa Banaybanay, Davao Oriental niadtong Hulyo 27. Pareho silang aktibong mibatok sa magun-ubong mina sa prubinsya tungod sa kadaut nga gibunga niini sa kinaiyahan ug panginabuhian sa katawhan. Nagsilbi usab silang mga paralegal sa mga abugado sa Ateneo de Davao University kaniadto.

Sa Occidental Mindoro, gidakop ug tinuyong gipatay sa mga sundalo sa 4th IB ang sibilyang si Juan Sumiling sa Sityo Salidang, Barangay Naibuan, San Jose niadtong Agosto 1. Ang biktima ginapagawas sa mga sundalo nga myembro sa hukbong bayan nga napatay sa usa ka engkwentro. Gipanghimakak kini sa National Democratic Front-Mindoro.

Sa General Santos City, grabeng nasamdan si Warren Cahayag, tigpanalipud sa tawhanong katungod, human gipusil sa makapila ka beses sa Purok Bliss, Barangay Calumpang niadtong Hulyo 28. Si Cahayag usa ka paralegal nga lakip sa nagtukod sa Union of Peoples' Lawyers in Mindanao niadtong 2005.

Pagpamig-ot. Niadtong Hulyo 28, usa ka sundalo sa 17th IB ang nangutana kalabot kang Jacqueline Ratin, lider-pesante ug -kababayen-an sa Cagayan Valley, sa upisina sa barangay sa Gabut, Amulong, Cagayan. Subli siyang gitarget sa pagpamig-ot human mitabang sa pagdumala sa *disaster relief operation* sa prubinsya.

Sa Central Negros, gisaka ug gitoktok sa mga sundalo ang balay sa mga sibilyang residente sa Sityo Tagbak, Barangay Trinidad, Guihulngan City nga walay bisan unsang ligal nga dokumento niadtong Agosto 1. Ayha niini, iligal nga nagkampo ang mga sundalo sa balay sa usa ka sibilyan sa Sityo Sampungan, Barangay Macagahay, Negros Occidental niadtong Hulyo 26. AB

Pag-abuso sa mga migranteng Pilipino, napaimbestigahan

SA DUSO SA mga organisasyong Pilipino, nalunsad ang magkabulag nga imbestigasyon sa kahimtang sa mga migranteng Pilipino sa The Netherlands ug South Korea.

Niadtong Agosto 1, giimbestigahan sa Ministry of Employment and Labor sa South Korea ang wala paghatag sa suhol sa 91 ka Pilipinong mamumuo sa umahan sa Yanggu, Gangwon Province. Misulod ang mga migrante sa Korea pinaagi sa "seasonal worker program," usa ka inisyatiba sa gubyerno nga nagtugot sa mga langyawng mamumuo nga magtrabaho sa nasud sa limitadong panahon aron tapalan ang malukpanong kakulang sa mga mamumuo matag tingtanum o ting-ani ug pagpangisda.

Sa The Netherlands, napanghingusog sa mga organisasyon ang pagimbestiga sa dili makitawhanong kundisyon sa pabrika kung asa nalambigit ang 11 ka migranteng Pilipino. Nagtrabaho sila isip mga tiglimpyo sa usa ka sikat nga branch sa mga gym alang sa adunahan ug mga artista nga Saints and Stars Gym sa Amsterdam. Matud sa gipasakang reklamo, ginapatrabaho sila, uban sa mga migranteng mamumuong Indonesian, sa tibuok semana nga sobra sa 12 oras kada adlaw. Gikuha sa superbisor ang ilang pasaporte ug adunay panahon nga wala sila gisuhulan. Nagdasok ang 11 sa upat ka gagmayng kwarto. Ang ilang kahimtang lapas sa Minimum Wage and Minimum Allowance Act ug Working Hours Act sa nasud. Walay permit aron magtrabaho ang mga migranteng mamumuo.

Giimbestigahan sa Labour Inspectorate ang kaso nga nagresulta sa pag-aresto sa Public Prosecution Service sa akawntant sa kumpanya sa posibleng kaso sa pagdoktor sa mga dokumento ug rekord sa kumpanya.

Naglunsad og kampanya ang Migrante Korea ug Bayan Europe aron ipanawagan ang hustisya alang sa mga migranteng Pilipino. Gawas dinhi, gisingil usab nila ang rehimeng US-Marcos nga nagpadayon sa *labor export program*.

Mga katalagman sa Cavite, dala sa delubyong rehimeng US-Marcos

Ang prubinsya sa Cavite ang usa sa mga naigo sa kusog nga pagbundak sa ulan tungod sa bagyong Crising ug habagat. Niadtong Hulyo 22, gideklara ang *state of calamity* sa tibuok prubinsya.

Dili moubos sa siyam ka lungsod ug munisipalidad sa prubinsya ang gilunop. Sa Bacoor, 43 sa 47 ka barangay ang naapektuhan. Mayorya sa nanimuyo dinhi mga kabus-sakasyudaran, mamumuo ug mangingisda. Bisan ang dakung engklabo sama sa Cavite Economic Zone (CEZ) dili luwas sa lunop. Mikabat sa 1,345 ka pamilya ang mibakwit tungod dinhi.

Anaa sa 30,000 ka lokal nga mangingisda usab ang naapektuhan ang panginabuhian tungod sa kakusog sa balod.

Gibanabanang anaa sa ₱3.2 milyon ang bili sa nadaut nga produkto sa agrikultura sa lungsod sa Alfonso, Naic, ug Tanza. Naguba usab ang ₱1.5 milyon nga bili sa humay sa lungsod sa General Trias, Imus ug Naic, ug ₱407,500 bili sa mais sa lungsod sa Alfonso ug Tanza.

Taliwala niining tanan, walay pagpakabana si Marcos sa katalagmang nasinati sa katawhang Pilipino. Gitawag pa niyang "new normal" ug dili na kuno ekstra-ordinaryo ang grabeng lunop. Imbes nga sulbaron ang problema sa baha, nanghunaw ug nagpapogi siya sa iyang ika-upat nga State of the Nation Address. Giingnan niyag "kaulaw pud mo" ang mga upisyal sa gubyerno nga nakaganansya sa palpak nga proyekto sa pagkontrol sa baha. Iya pang gipanghinambog ang 9,856 nga nakumpletong *flood control projects* nga gigahinan og kapin tunga sa trilyong piso gikan 2022 nga wala mabati ang epekto.

Apan ang tinuod, siya mismo ang numero unong hinungdan sa pagkaguba sa kinaiyahan nga nagbunga og malukpanong pagbaha sa nasud. Padayon nga gitugutan sa rehimen ang operasyon ug pagtukod sa mga proyektong kumbersyon nga nagresulta dili masulbad nga kadaut sa lapad nga kayutaan ug kadagatan sa prubinsya.

Lakip sa maong mga proyekto ang 421-ektaryang Diamond Reclamation Project ug Bacoor Reclamation and Development Project sa Frabelle Fishing Corporation; konstruksyon sa dambuhalang Serin condominium estates ug Ayala malls sa mga Ayala sa bahaging Tagaytay; pagtukod og River Revetment Wall sa Sityo Pasipit, Barangay Tubuan 3, sa lungsod sa Silang; ang 3,500 ektaryang Villar City Project nga langkub ang bahin sa Barangay Salawag ug Barangay Paliparan sa Dasmariñas ug ang 11.7 kilometrong LRT-1 Cavite Extension sa upat ka barangay sa Bacoor. Bugti sa mga proyekto ang pagkaguba sa panginabuhian sa libu-libong katawhan sa Cavite ug malukpanong dislokasyon.

Nag-unang kakunsaba sa rehimen ang mga lokal nga burukratakapitalista ug pangpulitikang dinastiya nga naghari karon sa matag distrito sa prubinsya ug nagpahimulos sa mga mga proyekto sama sa mga pamilyang Tolentino, Barzaga, Revilla-Bautista ug Advincula.

Matud kang Simeon Magdiwang, tigpamaba sa NDF-Cavite, kinahanglang maghiusa ang pinakalapad nga han-ay sa katawhang Kabitenyo aron singlon ang rehimeng US-Marcos sa tanang krimen niini sa katawhang Pilipino. "Bugtong sa paggakos sa dalan ug programa sa nasudnon-demokratikong pakigbisog nga adunay sosyalistang perspektiba makab-ot ang tinuod nga kalamboan ug kausaban. Ang pagbaktas sa maong dalan ang mahimong puhunan sa atong daghang kusog aron dalhon sa kadaugan ang atong rebolusyonaryong pakigbisog. Pinaagi lamang niini makab-ot ang mahayag nga kaugmaon sa katawhan," pamahayag ni Ka Simeon. AB

GIUSA NGA KADAUT SA BAGYONG CRISING, DANTE AT EMONG + HANGING HABAGAT

₱14 BILYON
IMPRASTRUKTURA

₱3.3 BILYON
AGRIKULTURA

254*
NAGDEKLARA OG STATE OF CALAMITY

*syudad ug munisipalidad, mayorya sa Region 1

SA MUBONG PAGKASULTI

₱943.8 B

gigahin sa rehimeng Marcos alang sa mga proyekto sa "flood control" sukad 2022, nga parehong walay pulos sa subling pagbaha sa lain-laing bahin sa nasud niining Hulyo.

52.9%

sa eksport sa Pilipinas sa US mga **produktong elektroniko** nga ginamanupaktura sulod sa nasud sa mga langyawng kumpanya. Tanang benepisyo niini napadulong kanila ug dili sa lokal nga ekonomiya.

547,000 bariles

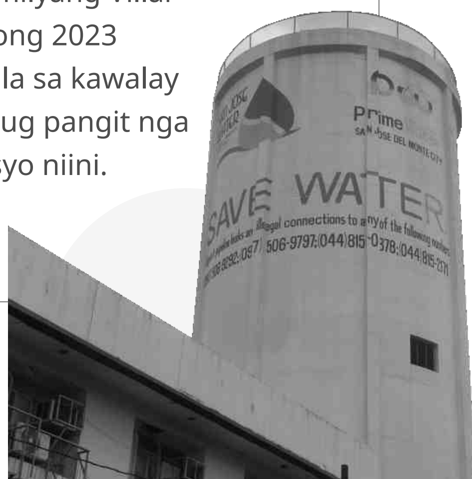
gidugang sa 41-42 milyong bariles nga inadlawang produksyon sa mga nasud sa OPEC+ aron ipabilin sa $70/bariles ang presyo sa krudong lana.

2,000

natahong nagpakamatay sulod sa unang 6 ka bulan sa 2025, mayorya batan-on, saagad tungod sa pisikal ug *online bullying*.

₱1.18 bilyon

kita sa **Primewater** sa pamilyang Villar niadtong 2023 taliwala sa kawalay tubig ug pangit nga serbisyo niini.

Agosto 6, 1945

gihulog sa US sa **Hiroshima** sa Japan ang unang bomba atomika, nga mipatay sa 140,000 katawo. Giantus sa katawhang Japanese ang *radiation* sa bomba nga nagbunga og kanser ug uban pang sakit, bisan og 80 ka tuig na ang milabay.

300,000

nagrali sa **Sydney**, Australia niadtong Agosto 3 aron ipanawagan ang kalinaw ug hinanaling pagsulod sa ayuda sa **Gaza** taliwala sa brutal nga henosidyo ng US-Israel sa mga Palestino.

175

katawo, kung asa 93 ang bata, ang **namatay tungod sa gutom** sa Gaza sa pagbalibad sa Zionistang Israel nga ablihan ang mga utlanan aron maka-sulod ang gatusan ka trak sa pagkaon nga nakapila sa gawas sa teritoryo.

Naugdaw nga kalinaw

Proseso sa pagbungkag sa BIAF, gihunong sa MILF

Niadtong Hulyo 19, giaprubahan sa Moro Islamic Liberation Front (MILF) ang resolusyon aron ihunong ang pag-dekomisyon o pagtangtang sa 14,000 manggugubat gikan sa armadong grupo niining Bangsamoro Islamic Armed Forces (BIAF) ug pagsurender sa 2,450 nilang armas. Subay sa resolusyon, magpabilin ang desisyon hangtud dili mapatuman sa Gubyerno ng Republika ng Pilipinas (GRP) ang daghang probisyon nga dapat dungan sa proseso sa "normalisasyon" sa kinabuhi sa mga manggugubat nga Moro. Ang maong proseso kabahin sa Comprehensive Agreement on the Bangsamoro (CAB), ang "pinal nga kasabutan sa kalinaw" nga gipirmahan sa duha ka tampi niadtong 2014.

Matud sa MILF, sa kapin 10 ka tuig nga pagtunhay sa CAB, pakyas ang GRP nga mopatuman sa mga obligasyon niini sa kasabutan. Matud sa usa ka pagtuon nga gipagawas sa langyawng mga institusyon nga misubaybay sa proseso, 1/3 lamang sa 40 ka probisyon sa prosesong normalisasyon ang hingpit nga napatuman, sagad sa bahin sa MILF. Katunga (20) sa mga probisyon nagpabilin sa ang-ang sa "minimun nga pagpatuman," upat ang "katunga nga napatuman" ug lima ang wala pa nasugdan. Daghan sa mga probisyong minimum ug hingpit nga napatuman nahitabo sa unang mga tuig lamang sa kasabutan.

Lakip sa halos wala gipatuman ang pagbalhin sa mga tropa ug yunit sa AFP gikan sa mga teritoryo sa MILF ug integrasyon sa mga manggugubat nga Moro sa pwersa sa militar ug pulis. Wala gipatuman ang pag-ayo sa mga kampo, kung asa nanimuyo pareho ang mga manggugubat ug ilang mga pamilya. Hangtud karon, daghan pang manggugubat nga may kasong adunay kalabotan sa armadong panagbangi ang wala pa nahatagan og amnestiya.

Mas subo, 14% lamang sa mga proyektong sosyo-ekonomiko ang hingpit nga napatuman. Kapin 43% ang medyo nasugdan ug 29% ang wala pa gyud napatuman. Tungod niini, nawad-an og panginabuhi ang daghang na-dekomisyon na nga manggugubat ug natukmod sa labaw pang kalisud ug kagutom ang ilang mga pamilya.

Sa MILF, mikabat sa 26,145 kombatant niini ang na-dekomisyon ug kapin 2,000 na ang nasurender nilang armas. Kini 65% sa kinatibukang 40,000 armadong pwersa sa grupo. "Wala ni usa" kanila ang malampusong "nagtransisyon sa produktibong kinabuhing sibilyan" tungod kay ang mga rekisito alang dinhi wala natuman, gawas sa paghatag og ₱100,000 kada manggugubat, matud sa MILF. "Angayan unang makaangkon sa mahinungdanong interbensyong sosyo-ekonomiko alang sa mga kombatant nga natudlo na nga paatrason ayha isunod ang uban pang mga kombatant," matud sa MILF.

Dili lamang sa mga hisgutanan sa ekonomiya palpak ang tubag sa reaksyunaryong estado. Pipila ka beses na usab niining gibabagan ang proseso sa awtonomiya sa Bangsamoro Autonomous Region in Muslim Mindanao (BARMM). Duha ka hugna na niining gidelatar ang eleksyon aron tukuron ang parlamentong Bangsamoro. Niadtong Marso, makausa ka bahin nga gipulihan ni Ferdinand Marcos Jr si Ahod "Murad" Ebrahim isip punong ministro sa Bangsamoro Transition Authority, ug gitapos ang mayoryang kontrol sa MILF dinhi. Gitawag ni Ebrahim ang lakang isip "dayag nga interbensyon" sa nasudnong gubyerno sa mga proseso sa BARMM ug gipahimangnoan ang rehimeng Marcos batok sa pagpahuyang sa proseso sa pagtukod sa awtonomiya nga gitakda sa CAB.

Naglaum ang daghang Moro sa kalinaw ug kalamboan nga gisaad sa CAB. Apan kapin 10 ka tuig na sukad kini giaprubahan, nagpabilin silang nag-ilaid sa kalisud. Nag-ikog-ikog ang tantos sa lokal nga paglambo ug nagpabiling usa sa pinakakabus nga rehiyon ang BARMM. Halos doble sa nasudnong abereyds ang tantos sa disempleyo dinhi, ug 89% sa mga mamumuo dinhi anaa sa impormal nga sektor. Ang pinakataas nga minimum nga suhulan sa rehiyon mokabat og ₱411 para sa mga mamumuong dili agrikultural ug ₱386 para sa mga mamumuo sa agrikultura, lakip sa mga mamumuo sa komersyal nga plantasyon. Kini 34% ug 32% lamang sa minimum nga makabuhing suhulan nga ₱1,200. AB

PENCAS ug SFLMA: Pagbaligya sa rehimeng US-Marcos sa kinaiyanhong bahandi sa Pilipinas

Ang Pilipinas ang usa sa 17 ka nasud sa kalibutan nga adunay malukpanon ug ekstra-ordinaryong kinaiyahan ug *biodiversity*. Kini adunay 52,177 klase sa tanum ug hayop, halos katunga sa nasud lamang makita. Sa pikas bahin, ang Pilipinas usab ang adunay pinakapaspas nga pagkaguba sa kinaiyahan ug pagkawala sa *endangered* nga mga klase sa mananap ug tanum tungod sa walang puas nga pagpangawkaw sa mga langyaw ug lokal nga mga korporasyon.

Ilalum sa rehimeng US-Marcos, ang pagpangawkaw sa kinaiyahan ug kinaiyanhong bahandi sa nasud nahimong mas sistematiko, malukpanon ug paspas tungod sa pagpatuman og Philippine Ecosystem and Natural Capital Accounting System (PENCAS) Act ug Sustainable Forest Land Management Agreement (SFLMA).

Pagpresyo sa kinaiyahan

Niadtong Mayo 22, 2024 gibalaod sa rehimen ang PENCAS, nga nagtinguhang sukdon ug butangag presyo ang kinaiyahan sa nasud. Matud sa balaod, maghimo ang Philippine Statistics Authority og kumprehensibong sistema sa impormasyon aron sukdon ang bili sa *biodiversity* ug deposito sa kinaiyanhong bahandi sa nasud sama sa kayutaan, kalasangan, katubigan, ug kahanginan. Pagagamiton kunong sukdanan ang United Nations System of Environmental-Economic Accounting (SEEA).

Sa esensya, ang kinaiyanhong bahandi nga dili pwedeng angkunon o dili masukod ang bili, gibutangan og "price tag" aron mabaligya ngadto sa mga kumpanya.

Sukad pa sa sayong bahin sa 1990 ginaduso na sa United Nations ug World Bank ang Pilipinas nga maghimo og proyekto sa pagrekord sa kinaiyanhong bahandi ug kalambigitan niini sa lokal na ekonomiya. Kini ang nahimong pundasyon aron matukod ang PENCAS. Ginabaligya ang balaod para kuno mapadali ang proteksyon sa kinaiyahan. Makatabang usab kuno ang ingon niing mga datos sa pagtibuok sa mga plano nga nakabase sa syensya sa pag-amuma sa kinaiyahan ug sa ekonomya sa nasud.

Apan matud sa panukiduki sa ubang nasud nga nagpatuman sa SEEA, ang pagbutang og presyo sa walay katugbang nga bili labaw lamang nagpaubos sa bili sa kinaiyahan ug nagbunga sa dili epektibo ug dili makatarunganong mga lakang sa gubyerno. Mamahimo usab nga abusuhon ang datos aron hatagag rason ang pagguba sa kinaiyahan isip mas mapuslanon para sa ekonomiya.

Pagbaligya sa kalasangan

Dayag usab nga ginabaligya sa rehimeng US-Macos alang sa pagpangawkaw ug pagpangilog og yuta ang 1.2 milyong ektaryang kalasangan sa Davao, Soccsksargen ug Caraga ilalum sa programang SFLMA. Gilunsad ang programa naidtong Hunyo 26 ug gidumalahan sa Forest Management Bureau sa DENR. Tumong niining hiusahon ang walo ka klase sa permit sa paggamit sa kalasangan sa usa ka 25-ka-tuig nga programa sa pagpaabang sa yuta nga dili langkub sa mga erya sa National Integrated Protected Areas System.

Mamahimong mag-aplay ang indibidwal, grupo o kumpanya aron dumalahan ug palambuon ang mga erya sa kalasangan, sama sa pagtukod sa plantasyon, *agroforestry*, pastulan, ekoturismo, konserbasyon, ug "espesyal" nga gamit sama sa pantalan para sa paghimo og mga barko, pagproseso mga kahoy, kalsada, agianan sa eroplano, dike, ug proyektong *renewable energy*. Ilalum sa programa, ang indibidwal nga mamuhunan mamahimong magdumala sa 50 ektarya, ang mga organisasyon sa 1,000 ektarya, ug ang mga kumpanya og hangtud 40,000 ka ektaryang kalasangan.

Mamahimo usab nga magtanum og kahoy ang mga langyawng kumpanya aron "makansela" kuno ang pagguba nila sa kinaiyahan sa ubang lugar. Gibanabana nga makakolekta ang DENR og kita gikan sa *user's fee* nga mokabat og ₱85,000 kada ektarya kada tuig o 3% nga netong kita, lakip ang mga bayad sa aplikasyon ug uban pang balayrunon.

Ginapakita sa maong mga lakang nga samtang nagpakaaroningnong para sa kinaiyahan ang rehimeng US-Marcos, hingpit niining gitahan ang kinaiyanhong bahandi sa nasud sa mga lokal ug langyawng dagkung burgesya-kumprador sa kadaut sa milyun-milyong mga lumad, mag-uuma ug katawhan. AB